

Zprostředkující subjekty OP VVV zahájily svou činnost

Hana Horáková

MŠMT – Řídící orgán OP VVV

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) podepsalo dne 26. dubna 2017 veřejnoprávní smlouvy o výkonu působnosti zprostředkujícího subjektu s městy Ostrava, Plzeň, Pardubice, Olomouc a Ústí nad Labem a tyto zprostředkující subjekty se v červnu poprvé zapojily v Operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání do hodnocení projektů.

Co je zprostředkující subjekt?

V období 2014–2020 jsou Zprostředkující subjekty (dále ZS) společně pro více operačních programů a jsou jimi města, která jsou zároveň nositelem integrovaného nástroje nazvaného „integrované územní investice“ (dále ITI – z angl. Integrated Territorial Investment), realizovaného prostřednictvím Integrovaných strategií Brněnské, Ostravské, Plzeňské a Pražské metropolitní oblasti a Olomoucké, Hradecko-pardubické a Ústecko-chomutovské sídelní aglomerace.

Zprostředkující subjekty jsou zapojeny do implementace operačních programů na základě čl. 36 Obecného nařízení¹ s cílem podílet se na realizaci a řízení integrovaných územních investic v metropolitní oblasti či sídelní aglomeraci. Na národní úrovni jsou, zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, jako zprostředkující subjekty určena města Brno, Ostrava, Plzeň, Ústí nad Labem, Pardubice, Olomouc a hlavní město Praha.

ITI jsou novým nástrojem zohledňujícím nejen sektorové členění intervencí, ale též územní dimenzi. ITI na základě Integrovaných strategií umožňují cílit podporu z operačních programů do oblastí s potenciálem a potřebou růstu.

Integrované strategie metropolitních oblastí a sídelních aglomerací byly předloženy na základě výzvy k předkládání žádostí o podporu strategií Integrovaných územních investic vyhlášené Ministerstvem pro místní rozvoj dne 26. listopadu 2015 a v souladu s Dohodou o partnerství pro programové období 2014–2020 byly schváleny k realizaci.

Hlavními tématy, která strategie rozpracovávají, jsou:

- doprava,
- vzdělávání a trh práce,
- propojení výzkumných kapacit a aplikace jejich výstupů do praxe,
- inovace a podnikání,
- oblast životního prostředí včetně technické infrastruktury.

Každá ze sedmi strategií se zaměřuje na regionální potřeby ovlivněné polohou, socio-kulturním prostředím, hospodářským charakterem, ale i historickým vývojem regionu.

Projekty realizované prostřednictvím ITI jsou označovány jako projekty integrované a jejich specifickým je možnost financování z více prioritních os či operačních programů.

¹ Čl. 36 Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006

Zprostředkující subjekty „včera a dnes“

MŠMT využívalo ZS již v programovém období 2007–2013 při implementaci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK). Tehdy jimi byly kraje, které byly relativně samostatnými poskytovateli dotací z prostředků OP VK. V období 2014–2020 je však v Operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) role ZS zcela jiná a jsou jim svěřeny výrazně omezené kompetence oproti předchozímu období. Jediné, co zůstává zachováno, je zaměření na regionální úroveň.

Zásadní změna pojetí ZS v OP VVV oproti OP VK spočívá v tom, že zprostředkujícími subjektům nebudou svěřeny finanční prostředky k plnění cílů programu na regionální úrovni. Činnosti ZS a města, jako nositele strategie, jsou směřovány výhradně k věcné části programu a sledování cílů Integrovaných strategií prostřednictvím hodnocení projektů a posuzování jejich souladu s integrovanou strategií. Na ZS proto byla přenesena část funkcí Řídícího orgánu OP VVV, zejména:

- návrh kritérií pro hodnocení integrovaných projektů,
- provádění kontroly přijatelnosti a formálních náležitostí,
- kontrola posudků zpracovaných věcnými hodnotiteli a
- posouzení souladu projektů s integrovanou strategií a podmínkami operačního programu a vydání stanoviska o výběru integrovaných projektů.

Významnou část činnosti ZS představuje spolupráce s Řídícím orgánem OP VVV na přípravě výzev k předkládání žádostí o finanční podporu integrovaných projektů, školení externích hodnotitelů i žadatelů a příjemců finanční podpory a v neposlední řadě též spolupráce na monitoringu a evaluaci programu.

Řídící orgán OP VVV výkonem funkce ZS pověřil města **Ostrava, Plzeň, Ústí nad Labem, Pardubice a Olomouc** a orientačně vyčlenil pro realizaci ITI z celkové alokace programu **prostředky ve výši 83 041 863 EUR** (EU podíl) v prioritní ose 1 – Posilování kapacit pro kvalitní výzkum. Tyto prostředky budou čerpány z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Celková alokace určená ITI vč. zapojení národních zdrojů činí **více než 2,5 miliardy korun**.

Statutární město Brno a hlavní město Praha ve svých strategiích nevytyčily jako hlavní cíle vzdělávání a rozvoj vědy a výzkumu tak, jak je podporuje OP VVV. Projekty na území Brněnské a Pražské metropolitní oblasti proto budou z OP VVV podporovány pouze ve výzvách určených žadatelům z celého území ČR bez zapojení ZS.

Výzvy pro ITI vyhláší řídicí orgán zpravidla zároveň s obdobnou výzvou pro území celé ČR. Předpokládá se však, že žadatelé z území zaštiťovaných ZS své projekty předloží přednostně do výzvy určené ITI. Přesto jim přístup do druhé výzvy není odepřen, není však možné stejně zaměřený projekt předložit do obou výzev. Hlavní výhodou výzev vyhlášených pro ITI je jasné rozdělení alokace výzvy pro jednotlivé metropolitní oblasti a sídelní aglomerace, zatímco alokace v druhé výzvě žadatelům z území pokrytých strategiemi podíl na alokaci nezaručuje. Soutěžní prostředí ve výzvě pro ITI je tedy zúženo pouze na projekty rozvíjející konkrétní území a výzva tak může poskytnout výhodu zejména menším a méně zkušeným žadatelům oproti velké konkurenci projektů ve výzvě celorepublikové.

Základním kritériem pro předložení žádosti o podporu do výzvy určené ITI, je stanovisko města jako nositele Integrované strategie (zde nikoliv jako ZS!). Tato stanoviska žadatelé získají předložením své žádosti městu na základě předběžné výzvy, přímo navazující na výzvu řídicího orgánu, vyhlášené městem. Žadatel může předložit žádost o finanční podporu Řídícímu orgánu OP VVV

prostřednictvím aplikace IS KP14+ poté, co získá Stanovisko o souladu/nesouladu projektu s integrovanou strategií.

Výzvy OP VVV pro ITI

První výzvu využívající tohoto integrovaného nástroje vyhlásil Řídicí orgán OP VVV již 10. února 2017, a to výzvu č. 02_17_048 **Předaplikační výzkum pro ITI** s celkovou alokací 1 577 823 530 Kč, členěnou dle jednotlivých metropolitních oblastí a sídelních aglomerací. Oproti tomu alokace pro celorepublikovou výzvu činí pouze 700 000 000 Kč (srovnání obou výzev viz graf níže). Příjem žádostí o finanční podporu projektů byl ukončen 20. června 2017.

Na výzvu reagovaly převážně vysoké školy, jako stabilní a silní hráči v území a obecně v oblasti vědy a výzkumu. Celkem bylo na základě výzvy předloženo 20 projektů s celkovými způsobilými výdaji od necelých 23 milionů korun po 122 milionů korun. Největší zájem byl zaznamenán v Olomoucké aglomeraci, kde žádosti převyšují vyčleněnou alokaci téměř o 61 milionů korun. Naopak alokace Hradecko-pardubické aglomerace zůstane zcela jistě nevyčerpaná o více než 68 milionů korun. Nejvíce projektů, celkem 6, bylo předloženo za Plzeňskou metropolitní oblast. Hodnocení předložených projektů právě probíhá a výsledky hodnocení projektů budou známy pravděpodobně na konci září, teprve potom bude možné s jistotou hovořit o úspěšnosti žádostí a hodnotit vyšší využití alokace.

Výzva č. 02_17_49 **Dlouhodobá mezisektorová spolupráce pro ITI** byla vyhlášena 11. července 2017 s alokací 1 060 176 470 Kč (oproti alokaci 1 100 000 000 Kč ve výzvě celorepublikové).

Výzva je zaměřena zejména na vytvoření partnerství, realizaci či prohloubení spolupráce výzkumných organizací s aplikační sférou, přípravu a vznik strategií dlouhodobé spolupráce výzkumných organizací se subjekty z aplikační sféry a spolupráci společných výzkumných aktivitách a záměrech. Podporován bude také vznik mezinárodní spolupráce, vznik mezioborových partnerství či příprava mezinárodních projektových a grantových žádostí. Doplnkově může žadatel zvolit také aktivity zaměřené na rozvoj společných výzkumných pracovišť, šíření výsledků a znalostí, odborné vzdělávání výzkumných pracovníků, členství v odborných organizacích, platformách a konsorciích nebo zapojení zástupců aplikační sféry do výuky. Předkládání projektů je možné do 15. listopadu 2017.

Další, jinak zaměřené výzvy pro ITI řídicí orgán nepřipravuje, opakování vyhlášených výzev je závislé na čerpání alokace vyčleněné ve výzvách pro jednotlivá území. V případě, že se pro alespoň některá území nepodaří předložit a vybrat dostatečně kvalitní projekty a alokace zůstane nevyčerpaná, může řídicí orgán výzvy zopakovat a prostředky využít ve stejném území v oblasti, kde naopak byla dostatečná absorpční kapacita, ale nedostatek prostředků vyčleněných konkrétnímu území.

Hodnocení úspěšnosti tohoto typu intervencí by bylo předčasné, avšak již po ukončení první výzvy pro ITI je zřejmé, že žadatelé mají zájem využít této příležitosti rozvíjet nejen své kapacity, ale rovněž svůj region. Žadatelé, kteří předložili projekty do výzvy pro ITI, podstatně zvýšili své šance na získání podpory z OP VVV tím, že nebyli vystaveni konkurenci v celorepublikové soutěži, kde je převis žádostí nad disponibilní alokací desetinásobný.

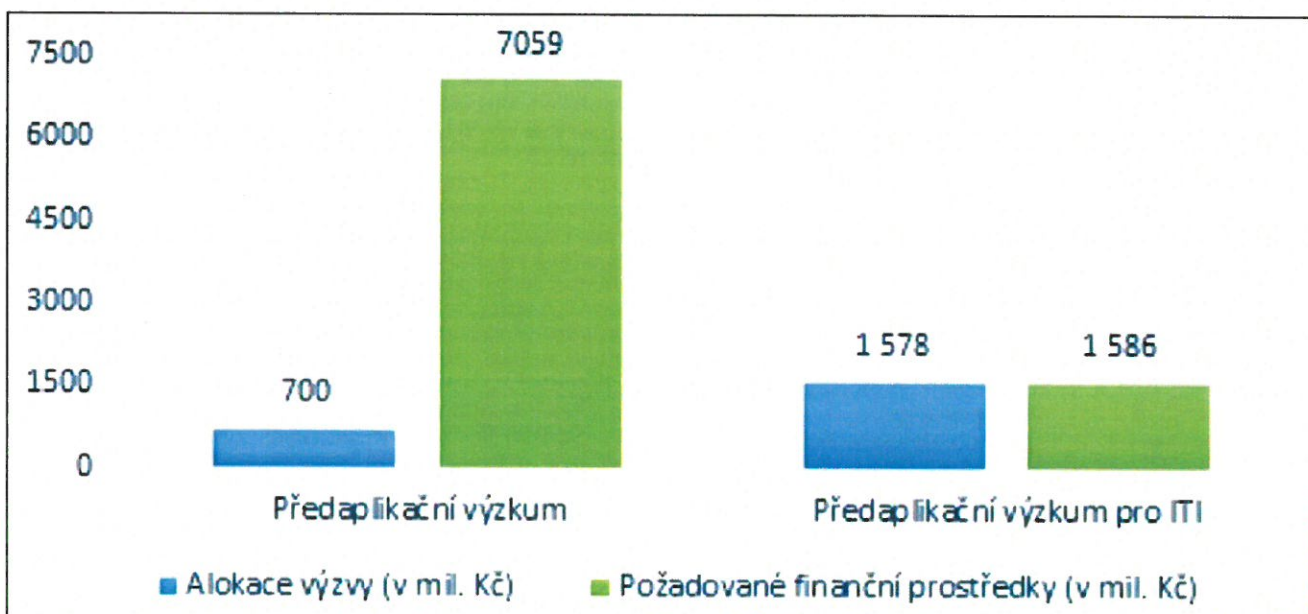
Podpora z OP VVV cílená na jednotlivé regiony

Zapojení ZS do realizace OP VVV a vyčlenění části prostředků určených výhradně pro ITI není jediným prostředkem Řídicího orgánu OP VVV zaměřeným na odlišné potřeby jednotlivých regionů. Uvolnění ekonomické transformace pomocí modernizace, diverzifikace nebo radikální inovace ve všech regionech podporuje výzva č. 02_15_004 **Smart Akcelérátor**, která umožňuje využít silných stránek každého regionu, jeho podnikavosti a konkurenčních výhod. Cílem výzvy je umožnit v jednotlivých krajích České republiky rozvoj inovačního prostředí s využitím Národní výzkumné a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky, případně její krajské přílohy a umožnit kvalitní řízení procesu entrepreneurial discovery. Tento proces „podnikatelského objevování“ nových příležitostí v kraji zasáhne soukromý sektor i akademickou komunitu, zatímco veřejný sektor plní koordinační a strategickou roli. Projekty z této výzvy mohou být realizovány až do 31. prosince 2019.

OP VVV poskytuje cílenou podporu regionům v oblasti vzdělávání prostřednictvím Krajských akčních plánů a Místních akčních plánů, v nichž si regionální autority z velké části samy definují své potřeby a směr rozvoje. Akční plány proto obsahují různorodá opatření k zajištění dalšího rozvoje v oblasti vzdělávání, počínaje jazykovou vybaveností, rozvojem společného vzdělávání, zvýšením finanční gramotnosti až po dlouhotrvající potřebu zvýšení zájmu dětí, žáků a studentů o technické a přírodovědné vzdělávání. Dalším nástrojem pro potřebné regiony v oblasti vzdělávání je zavádění koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám. V této oblasti připravuje řídicí orgán již třetí výzvu k předkládání žádostí o finanční podporu.

Závěrem je nutné zmínit intervence připravované pro strukturálně postižené regiony, tedy stále aktuální a palčivé téma české ekonomiky, k jehož řešení OP VVV též přispěje.

Na uvedených příkladech můžeme vidět, že podpora regionů a její cílené směřování není jen otázkou integrovaných strategií a zapojení zprostředkujících subjektů do realizace programu. Řídicí orgán OP VVV dlouhodobě uplatňuje princip zaměření se na individuální potřeby regionů bez využití integrovaných nástrojů. Pouze tato cesta, bez ohledu na uplatněné nástroje, se jeví jako správná a může vést ke splnění cílů operačního programu, vyrovnání rozdílů mezi jednotlivými regiony a v důsledku též mezi jednotlivými státy.

Zdroj: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy-1/zajem-o-dotace-z-op-vvv-na-predaplikacni-vyzkum-predcil>